

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΕΤ

ΒΑΣΙΛΗ Θ. ΡΑΠΑΝΟΥ

ΣΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Πέμπτη 14 Ιουνίου 2012

Κυρίες και κύριοι

Η φετινή γενική μας συνέλευση συνέρχεται σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο για την Ελληνική οικονομία και φυσικά για το τραπεζικό μας σύστημα. Εδώ και δύο χρόνια η οικονομία μας έχει μπει, με παλινδρομήσεις είναι αλήθεια, σε μια πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής και διαρθρωτικών αλλαγών, με θετικά και αρνητικά αποτελέσματα. Το δημοσιονομικό έλλειμμα έχει μειωθεί σημαντικά, αλλά παραμένει εξαιρετικά υψηλό και το δημόσιο χρέος, παρά τη σημαντική του μείωση, μετά την απομείωση του χρέους του ιδιωτικού τομέα, παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Την ίδια περίοδο έγινε μια σημαντική προσπάθεια για διαρθρωτικές αλλαγές, πολλές από τις οποίες όμως δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη. Η ύφεση που ξεκίνησε το 2008 βάθυνε τα επόμενα χρόνια και προβλέπεται δειλή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας από το 2013 και μετά και αυτό μόνο εφόσον συνεχιστεί η δημοσιονομική προσαρμογή και προχωρήσουν οι μεταρρυθμίσεις. Η ανεργία είναι σε πρωτόγνωρα υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα για τη νεολαία και η Ελληνική κοινωνία ζει σε πρωτοφανή ένταση και αβεβαιότητα. Με την Ευρωζώνη σε παρατεταμένη κρίση, αλλά και μέσα σ' ένα διεθνές περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από μεγάλες αβεβαιότητες, η χώρα μας αναζητεί τρόπους να επιβιώσει και να μην απωλέσει όσα με θυσίες και κόπους κατέκτησε τις τελευταίες δεκαετίες.

Αν και η χώρα μας ζει μια πρωτόγνωρη γενικευμένη κρίση, συχνά στο δημόσιο διάλογο δίνεται η εντύπωση ότι δεν έχει κατανοηθεί το βάθος και η έκταση της. Γι αυτό και οι προτάσεις που διατυπώνονται για έξοδο από την κρίση επικεντρώνονται όχι στο πώς θα γίνει η δημοσιονομική προσαρμογή με πιο αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο και στο πώς θα ανασυγκροτηθεί και ενισχυθεί ο παραγωγικός ιστός της χώρας, αλλά στο πώς θα αποσπάσουμε τελικά κι άλλα δανεικά (ή και χάρισμα δανείων) από τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μέσα σε όλη αυτή τη δίνη το τραπεζικό σύστημα προσπάθησε και προσπαθεί, με νηφαλιότητα και χωρίς μεμψιμοιρίες, να βοηθήσει τη χειμαζόμενη οικονομία και αθόρυβα αλλά σταθερά να στηρίζει την εθνική προσπάθεια για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Τα προβλήματα είναι πολλά και τα ξέρουμε. Τα ζούμε από μέσα. Το τραπεζικό σύστημα είναι από την ίδια του τη φύση ευαίσθητος δέκτης των διεθνών αναταράξεων και των εγχώριων ανησυχιών. Αντιμετωπίζει με ψυχραιμία και νηφαλιότητα τις καθημερινές προκλήσεις. Πιστεύουμε βαθιά ότι η Ελλάδα έχει τις δυνατότητες να βγει από την κρίση και σε αυτή την προσπάθεια το τραπεζικό σύστημα μπορεί να παίξει καταλυτικό ρόλο.

Είναι σαφές ότι η επάνοδος της οικονομίας σε τροχιά ανάπτυξης δεν μπορεί να προέλθει μέσα από πιο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική. Η

μόνη δυνατότητα για χρηματοδότηση της ανάκαμψης είναι μέσα από το τραπεζικό σύστημα. Γι αυτό και είναι απαραίτητο το τραπεζικό σύστημα να συνεχίσει να λειτουργεί στα πλαίσια των ευρωπαϊκών και διεθνών κανόνων, με βάση την αποτελεσματική διαχείριση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και με σεβασμό όχι μόνο στους δανειολήπτες, αλλά και στους καταθέτες, που μας έχουν εμπιστευθεί τις αποταμιεύσεις τους καθώς και στους εκατοντάδες χιλιάδες μετόχους τους. Μόνο ένα τραπεζικό σύστημα που λειτουργεί με βάση τις σύγχρονες αρχές διοίκησης, με σαφείς και διαφανείς κανόνες και μακριά από παρεμβάσεις, πολιτικές ή άλλες, μπορεί να επιτελέσει το ρόλο του στην ορθολογική κατανομή των πόρων και να βοηθήσει την οικονομική ανάπτυξη. Μέχρι τώρα, οι τράπεζες είναι αρωγοί στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που δοκιμάζονται σκληρά από την κρίση, με εκατοντάδες χιλιάδες (πάνω από 800.000) ρυθμίσεις και προσπαθούν με τα περιορισμένα μέσα που διαθέτουν να βοηθήσουν τις βιώσιμες επιχειρήσεις για να διατηρηθούν ζωντανές. Είναι νομίζω αξιοσημείωτο ότι παρά τη βαθειά ύφεση που γνωρίζει η χώρα εδώ και τρία χρόνια, η μείωση της πιστωτικής επέκτασης είναι πολύ μικρή σε σχέση με τη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Επιπλέον οι τράπεζες στήριξαν και στηρίζουν την προσπάθεια του Ελληνικού Δημοσίου για τη χρηματοδότηση των ταμειακών αναγκών του.

Όλα αυτά επετεύχθησαν μέσα σε ένα ιδιαίτερα δύσκολο περιβάλλον. Από τη μια πλευρά είχαμε το πρόβλημα της σημαντικής μείωσης των καταθέσεων, οι οποίες από την αρχή της κρίσης έχουν μειωθεί περί τα 75με 80 δις ευρώ. Από την άλλη πλευρά είχαμε και έχουμε τις μειωμένες εισροές αποπληρωμής δανείων, λόγω της αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και φυσικά των ρυθμίσεων που έχουμε κάνει σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Επειδή πολύς λόγος γίνεται για τις εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση της ρευστότητας που έχουν πάρει οι τράπεζες από το Ευρωσύστημα, καλό είναι να διευκρινίσουμε μερικά σημεία τα οποία δεν έχουν κατανοηθεί από πολλούς. Το συνολικό ύψος των μέτρων ενίσχυσης της ρευστότητας και των κεφαλαίων που έχει πάρει το εγχώριο τραπεζικό σύστημα από το Δημόσιο ανέρχεται σήμερα σε περίπου €145 δις. Από αυτό το ποσό το 90% αφορά εγγυήσεις του Δημοσίου στις ομολογιακές εκδόσεις των τραπεζών, τις οποίες χρησιμοποίησαν οι εγχώριες τράπεζες, μαζί με άλλα στοιχεία του ενεργητικού τους, για την άντληση ρευστότητας από το Ευρωσύστημα συνολικού ύψους €125 δις. Ας σημειωθεί ότι η παροχή των εγγυήσεων αυτών δεν απαιτεί την καταβολή «πραγματικού χρήματος» από το Δημόσιο προς τις τράπεζες και ο έλληνας φορολογούμενος δεν υφίσταται καμιά επιβάρυνση. Αντίθετα, έναντι της στήριξης αυτής, οι ελληνικές τράπεζες εκτιμάται ότι καταβάλλουν στο Δημόσιο προμήθειες πάνω από €1 δις ετησίως. Πολλοί ερωτούν που

πήγαν αυτά τα χρήματα. Η απάντηση είναι απλή. Τα ποσά αυτά χρησιμοποιήθηκαν:

- πρώτο, για να αποφευχθεί η μείωση των δανείων προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, όπως προανέφερα,
- δεύτερο, για να καλυφθεί η εκροή τραπεζικών καταθέσεων, και
- τρίτο για να χρηματοδοτηθούν οι τοποθετήσεις των τραπεζών σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου συνολικού ύψους περίπου €60 δις, συμβάλλοντας στην απρόσκοπτη χρηματοδότηση του Δημοσίου πριν από την απομείωση του χρέους (βάσει του γνωστού PSI).

Πολλοί κατηγορούν ακόμη τις τράπεζες για τα πολλά δάνεια που δόθηκαν σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις και μάλιστα με μη τραπεζικά κριτήρια. Η πραγματικότητα όμως τους διαψεύδει. Πιο συγκεκριμένα, ο συνολικός δανεισμός του ιδιωτικού τομέα από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα δεν υπερβαίνει τον αντίστοιχο μέσο ευρωπαϊκό όρο. Το σύνολο των πιστώσεων με τη μορφή καταναλωτικών δανείων παραμένει κοντά στο 13% επί του συνόλου των χορηγηθέντων δανείων στον ιδιωτικό τομέα. Αλλά και το σύνολο του δανεισμού προς τις εγχώριες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά διαμορφώνεται στο 123% του ΑΕΠ, πολύ κοντά στον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο, ποσοστό που αυξήθηκε πρόσφατα λόγω

της δραματικής μείωσης του ΑΕΠ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό αυτό είναι κάτω από το μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Σε αντίθεση, λοιπόν, με χώρες όπως η Ιρλανδία και η Ισπανία, όπου η αλόγιστη επέκταση του δανεισμού των τραπεζών δημιούργησε τη δημοσιονομική κρίση, αφού οι χώρες αυτές αναγκάστηκαν να διασώσουν τις τράπεζες επωμιζόμενες το κόστος διάσωσης στο δημόσιο χρέος τους, στην Ελλάδα ο υπέρμετρος δανεισμός του δημοσίου ήταν εκείνος που οδήγησε στη πρωτοφανή δημοσιονομική κρίση, η οποία με τη σειρά της προκάλεσε την ύφεση, και δημιούργησε τα προβλήματα στις τράπεζες.

Σε ό,τι αφορά τα κριτήρια με τα οποία δόθηκαν τα δάνεια, την απάντηση δίνει η διαγνωστική μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος και της BlackRock. Δύο στελέχη της BlackRock, με πρόσφατες δηλώσεις τους στο διεθνή τύπο, τόνισαν τη θετική τους έκπληξη για τα ευρήματα της έρευνάς τους αναφορικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των δανειακών χαρτοφυλακίων των ελληνικών τραπεζών. Μεταξύ άλλων, δύο ανώτατα στελέχη της BlackRock σημειώνουν ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν ακολούθησαν απερίσκεπτες πρακτικές δανεισμού, όπως συνέβη με τις τράπεζες των ΗΠΑ κατά την περίοδο δημιουργίας της «φούσκας» στην αγορά ακινήτων. Από την έρευνα αυτή διαπιστώθηκε ότι οι προβλεπόμενες ζημίες από τα δάνεια στους ιδιώτες και κάτω από

υποθετικά ακραίες συνθήκες στην αγορά, αναμένεται να καλυφθούν, σε μεγάλο βαθμό, από τις προβλέψεις που έχουν ήδη λογιστικοποιήσει οι τράπεζες, τα κέρδη από τις δραστηριότητες εξωτερικού και την αναμενόμενη (προ-προβλέψεων) κερδοφορία τους τα επόμενα 2-3 έτη. Αξίζει να επισημανθεί ότι αυτό συμβαίνει παρά την πρωτοφανή οικονομική ύφεση από το 2008 έως σήμερα, που δύσκολα θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί από οποιοδήποτε τραπεζικό σύστημα διεθνώς.

Αυτή την πλευρά των πραγμάτων και την προσπάθεια που έγινε δεν την αναγνωρίζουν πολλοί και συνεχίζουν να ψέγουν τις τράπεζες, που κι αυτές είναι θύματα κυρίως της δημοσιονομικής κρίσης. Δεν περιμένουμε αναγνώριση της συνεισφοράς μας στην αντιμετώπιση της κρίσης. Κάνουμε το καθήκον μας. Θα περιμέναμε όμως να σταματήσουν οι συνεχείς επιθέσεις εναντίον των τραπεζών και εναντίον των εκατοντάδων χιλιάδων μετόχων μας, οι οποίοι με καλή πίστη επένδυσαν τις αποταμιεύσεις τους στις τράπεζες. Γι αυτό και η επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών θα πρέπει να γίνει με τρόπο που θα σεβαστεί και τους σημερινούς μετόχους και θα τους δώσει ελπίδα ότι στο μέλλον και όταν ανακάμψει η οικονομία, θα δικαιωθούν για την επιλογή τους να επενδύσουν στις τράπεζες.

Ως τράπεζες έχουμε αποδεχτεί κι εμείς τις παραλείψεις, τα λάθη και τις όποιες υπερβολές κάναμε στην περίοδο πριν την κρίση. Εκείνο όμως που

ξεχνούν πολλοί στην κριτική τους είναι ότι η κρίση βρήκε το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα υγιές, χωρίς τοξικά προϊόντα και τον ιδιωτικό τομέα να μην είναι υπερδανεισμένος. Επιπλέον, οι επικριτές μας ξεχνούν ότι με τις επιθέσεις τους εναντίον των τραπεζών έχουν υποσκάψει τη συναλλακτική ηθική στη χώρα και αυτό είναι κάτι που δεν επανορθώνεται εύκολα. Σε μια εποχή που όλοι μιλούν για την ανάγκη δημιουργίας εμπιστοσύνης στο κράτος και τους θεσμούς και αποκατάστασης της αξιοπιστίας στην ελληνική κοινωνία, ο σεβασμός στους καθιερωμένους συναλλακτικούς κανόνες αποτελεί θεμέλιο λίθο για την ανάκαμψη της οικονομίας μας.

Με απλουστευτικές και λαϊκίστικες διακηρύξεις δεν λύνονται τα προβλήματα. Ο λαός μας κινδυνεύει να χάσει ό,τι με πολύ κόπο και θυσίες κέρδισε τα τελευταία πενήντα χρόνια. Είναι χρέος όλων μας να συμβάλουμε στην τεράστια προσπάθεια που γίνεται για τη σωτηρία της χώρας μας. Γι αυτό όμως απαιτείται κατανόηση των αιτίων της κρίσης, αναγνώριση της πραγματικότητας, επιστημονικός σχεδιασμός και στοχοθεσία, επιμονή και εμμονή στους στόχους και θάρρος για τη λήψη και υλοποίηση των αναγκαίων αποφάσεων. Εμείς, ως τραπεζικό σύστημα, θα συνεχίσουμε την προσπάθεια για τη σωτηρία και την ανόρθωση της ελληνικής οικονομίας. Υπάρχει ελπίδα. Η Ελλάδα έχει προοπτική και μέλλον. Επειδή όμως το μέλλον δεν περιμένει πρέπει όλοι

μαζί να δουλέψουμε με σύμπνοια, αλληλεγγύη και αποφασιστικότητα για να το κατακτήσουμε. Στις κρίσιμες ώρες που περνά η χώρα πρέπει να παραμερίσουμε ιδιοτέλειες, δισταγμούς και ταλαντεύσεις και να προχωρήσουμε μπροστά.

Όπως έλεγε ο αείμνηστος Γ. Τσαρούχης «Στην Ελλάδα βλέπουμε μόνο τη δυσάρεστη και την αδύνατη πλευρά κάθε πράγματος. Όλοι ξέρουν το τι δε γίνεται και, ικανοποιημένοι με την απαισιόδοξη γνώμη τους, κατηγορούν κάθε άνθρωπο που έχει δράση και προσπαθεί να κάνει κάτι.» Είμαι βέβαιος ότι παρά τις δυσκολίες θα μπορέσουμε, ως λαός, να ξεπεράσουμε την κρίση και στην προσπάθεια αυτή το τραπεζικό σύστημα θα παίξει και πάλι πρωταγωνιστικό ρόλο.